

גנים בוטניים לימודיים

כיוון שהחוברת הנוכחית עוסקת בנושאים של גנים במקורות, חשבנו שיהיה נכון לרכז - לטובת המורה, המדריך והמעוניינים בכך - רשימה של גנים שניתן לערוך בהם סיור לימודי המשלב לימוד עצמי בשטח. נושא זה התפתח בשנים האחרונות, ובארץ פזורים לא מעט גנים שניתן לשלב בהם סיור בהוראת נושא הצומח תוך התייחסות למרכיביהם השונים. כיון שמספר הגנים גדול הגבלנו את עצמנו בסקירה זו לגנים שבהם ניתן לערוך סיור לימודי עצמאי, אם בעזרת שלטי הכוונה ואם בעזרת דפי הדרכה הניתנים למסייר.

שימו לב, זו רשימה ראשונית ותמציתית, ועיקרה - שמות הגנים והאיזורים שהם מצויים בהם. אנו מקווים - בע"ה - להרחיב בחוברות הבאות בתיאור חלק מן הגנים ולהאיר את ייחודם ואת האפשרויות הפדגוגיות הגלומות בהם. קוראים היודעים על גנים נוספים, או על פרטים מעניינים מנקודת הראות של המקורות בגנים קיימים, מוזמנים לפנות אלינו ונשמח לקבל מהם דיווח.

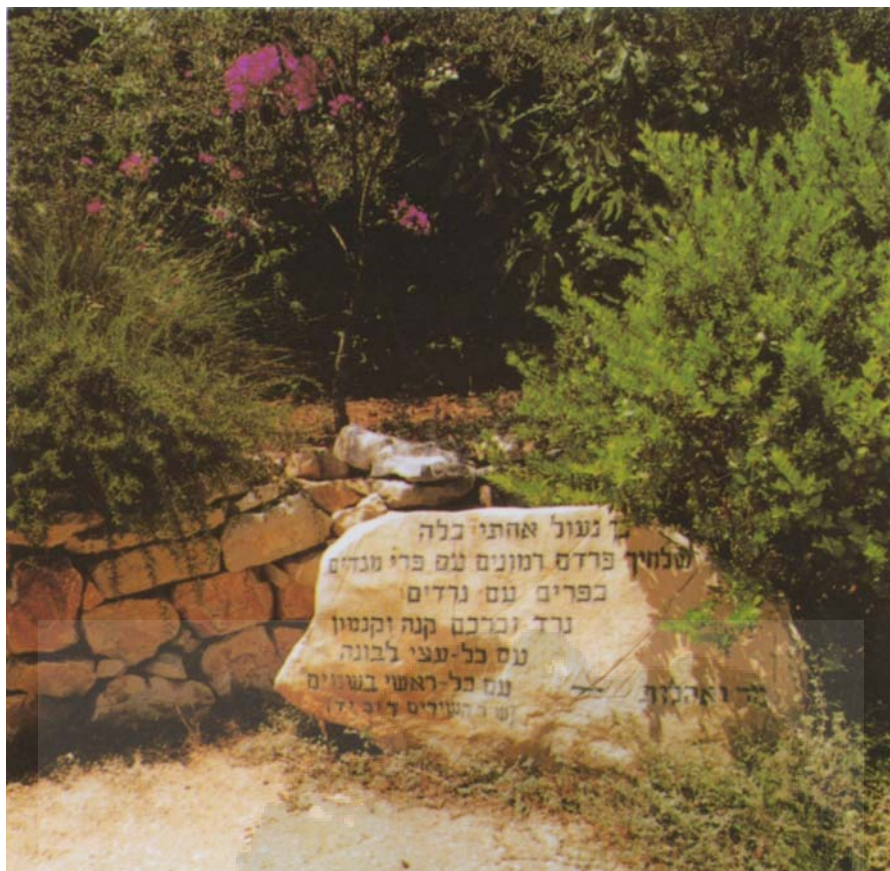
1. **גן הברון** - בלב הכרמל שוכן גן הברון המפורסם. בגן עושר רב של צמחים ממינים שונים, והמייחד אותו הוא, שיש בו פינה קטנה של צמחי תבלין שניתן למולל אותם ולהריחם. מתכנני הגן ייעדו אותו גם לעיוורים ושילטו את הצמחים בשלטים בכתב ברייל. הכניסה חופשית.
2. **גן צמחי ארץ ישראל** - במוזיאון ארץ ישראל שברמת אביב. קיימות בו תצוגות רבות ומרהיבות בנושאי ארץ ישראל השונים. סמוך למתקני בית הבד המשוחזרים פורח גן קטן. הכניסה **בתשלום**.
3. **נאות קדומים** - בשמורה הלאומית של טבע הארץ במקורות ישראל, מצוין עושר רב של צמחים ובתי גידול שונים. הגן בנוי על פי נושאים שונים: גן שיר השירים, צמחי מנורה, גן ארבעת המינים ועוד. ניתן גם לערוך סיורים על פי נושאי לימוד שונים הקשורים לחגים או לעונות חקלאיות: קציר, מסיק ועוד. הסיור - בקבוצות, או בודדים. **בתשלום**.

הוצאת תבונות מכללת הרצוג

4. **הגנים הבוטניים באוניברסיטה העברית** - לאוניברסיטה העברית שני גנים בוטאניים:
- א. הגן הבוטאני **שבהר הצופים** נמצא בקמפוס האוניברסיטה העברית שבהר הצופים ומשתרע על רכס הצופה למדבר יהודה. בגן - מיני צומח ארץ ישראליים, עצים ושיחים. העצים המרשימים ביותר שבגן הם מספר ארזים שהובאו מלבנון וניטעו בו. המקום משולט יפה, והכניסה **ללא תשלום**.
- ב. הגן השני שוכן בקמפוס האוניברסיטה העברית **שבגבעת-רם** ויש בו צמחים מרחבי העולם כולו. הגן עשיר, מגוון, משולט ומוסבר. הכניסה **ללא תשלום**.
5. **גן בוטאני לימודי בגני הטבע באבו כביר** - גן זה נמצא בחצר בית הספר לטבע באבו כביר (אוניברסיטת תל אביב לשעבר). בגן - צמחי ארץ ישראל על פי בתי גידול שונים: צמחי הר, צמחי שפלה, צמחי המישור וצמחי החול. השילוט מסודר ומאורגן. הכניסה **בתשלום**.
6. **גן הצומח במקוה ישראל** - נמצא בחצר בית הספר החקלאי **מקוה ישראל** עשיר בצומח ממינים שונים. הגן אוגד בתוכו צמחייה בארבעה נושאים: **צמחי ארץ ישראל** - על פי איזורים ומינים שונים. **שיטות גינון שונות** - גן צרפתי, חורש ועוד. **גן איקלום** - 1200 מיני עצים מכל העולם עוברים איקלום בגן זה. **גן דיזקטי** - גן צומח המסודר על פי משפחות. הגן משולט וניתן לסייר בו בעזרת מפה, לאחר תיאום עם מרפז המבקרים במקוה ישראל (טל' - 03-5030489).
7. **גן שיר השירים** - הגן שוכן בשולי קיבוץ כפר-עציון והוא מכיל מדגם מייצג של צמחיית ההר וצמחיית מים ומשוטטים בו יעלים וצבאים. הגן משולט, תוך שימת דגש על מקורות צמחים אלו מוזכרים בהם. הגן משתרע על המורדות המזרחיים של כפר-עציון וצופה אל עבר ואדי שחית ועמק הברכה. למסייר בגן נכונה חוויה של דילוג והליכה בין סלעי ענק.
8. **גן צמחי ארץ ישראל** - בלב שכונת סביון נמצא בית כנסת בגן עצי מקרא. כל עץ משולט. בגן, מערכת הדגמה קטנה להשקיית שלחין ומתקני בית בד. במקלט בית הכנסת נמצאת מרכזייה פדגוגית עשירה. אנשי המרכזייה מפעילים את התלמידים המבקרים בגן באמצעות כתבי חידה ובעזרת מכשירי קשר המאפשרים לילדים להגיע לכל עצי הגן.
9. **גן לחקלאות על פי מקורות היהדות** - נמצא בבני ברק ומשתרע על פני שטח רחב-ידיים ומודגמות בו שיטות חקלאיות שונות הבנויות על פי מקורות היהדות. למבקר בגן מזומנות חלקות שלחין, בעיות כלאיים ועוד. בעזרת דפי מקורות והפעלות שונות ניתן ללמוד על דרכי העבודה בימי קדם ועל משמעותן בימינו.

הוצאת תבונות מכללת הרצוג

10. גן נוסף לחקלאות על פי מקורות היהדות נמצא בקיבוץ חפץ חיים - המדרשה ליהדות הפועלת ליד הגן מציעה למסיירים דפי עבודה עצמית ללימוד הלכות כלאיים והלכות שכנים תוך כדי סיור בגן, צפייה בתוכניות אור-קוליות וביקור בתערוכה בנושא: חקלאות במקורות היהדות.

פינה בגן הלימודי בסביון